9 AUGUSTUS 1945 23e JAARGANG NUMMER 8

Herstel

REDACTIE: DAGELIJKS BESTUUR R.K. WERKLIEDENVERBOND • HUIS VAN DEN ARBEID • OUDENOORD 12 • UTRECHT

Principiële Argumenten

Evenmin als men zich bij de beoefening van de economie als de wetenschap welke zich bezig houdt met het welvaartsstreven van de mensen, los kan maken van eigen levens- en wereldbeschouwing, evenmin kan dat in het practische streven om tot meer welvaart te geraken. Op welke gronden, met welke middelen, langs welke wegen worden in de vakbeweging bepaalde desiderata nagestreefd? In laatste instantie is het antwoord op deze vragen terug te voeren op 's-mensen levens- en wereldbeschouwing.
De vakorganisaties zijn de wegbereidsters tot een nieuwe sociale rechtsorde. Het karakter van die sociale rechtsorde draagt het stempel van, wordt sterk beinvloed door de opvattingen welke men heeft over mens en maatschappij, houden dus weer verband met 's-mensen ideologie. Juist in de confessionele vakorganisaties vinden wij het middel om onze waardering voor een bepaalde rechtsorde tot gelding te brengen en de totstandkoming daarvan krachtig te helpen bevorderen. Kort samengevat was dit onze conclusie van de vorige week, in aansluiting waarop thans nog enkele principiële opmerkingen volgen.

De vraag of wij in de vakbeweging ook wel degelijk met kwesties van levens- en wereldbeschouwingen te maken hebben is, dunkt ons, hiermede wel voldoende in bevestigende zin beantwoord.

Zou nu het principiële bezwaar tegen een eenheidsvakbeweging zijn opgeheven, wanneer met opvattingen als bovengenoemd, waaraan dus een bepaalde levens- en wereldbeschouwing ten grondslag ligt, voldoende rekening wordt gehouden?

Geheel afgescheiden van het zuiver theoretische karakter van dat soort garanties, kan hierover nog het volgende worden opgemerkt.

Een neutrale eenheidsvakorganisatie moet juist door het gemis aan vaststaande normen, aan eens-en-voor-altijd-geldende principes, voor degenen die wèl deze beginselen hebben, een onoverkomelijk en principieel bezwaar betekenen. Een zedelijk bindende, immers uit zijn levens- en wereldbeschouwing voortvloeiende norm is voor den katholiek bijv. het recht op privaat bezit, ook van de productiemiddelen.

Beginselen nu, waaraan geen ideologie ten grondslag ligt, die geen onfeilbaar leergezag in deze erkennen, blijven toch altijd het product van tijd en omstandigheden, van persoonlijke opvattingen, en het is in de loop der tijden maar al te duidelijk gebleken, dat de muurvastheid van dat soort „beginselen" zéér betrekkelijk is.

Het gedwongen neutraal blijven op het terrein der vakbeweging betekent vervolgens ook noodzakelijk een verzwakking van het vakbondsleven, merkt Pater Paschasius terecht op in zijn brochure „De vakorganisatie en de nieuwe richting". Want al nemen wij aan, dat overeenstemming inzake het principiële blijvend gewaarborgd zou wezen, dan nóg moet men niet vergeten, dat belangrijke motieven tot het juiste sociaal-economisch handelen eenvoudig worden uitgeschakeld. Immers, wanneer men streeft naar een beter loon bijv., dat den arbeider in staat moet stellen met zijn gezin een menswaardig bestaan te leiden, dan vinden wij de nodige geestelijke zuurstof tot dit streven ook en vooral in de waarheid van ons H. Geloof, dat ons in onzen medemens den mede in Christus verloste en gedoopte doet zien, die immers ook geroepen is tot de eeuwige Godsaanschouwing en die — naar het woord van St. Thomas — zijn zieleleven pas dan kan verzorgen, als er van een zekere stoffelijke welstand sprake is.

Zeker, deze en soortgelijke geloofswaarheden zijn wel geen normen, die het sociaal-economisch leven zelf richten, maar zij kunnen en dienen althans te hebben, voor ons katholieken, een bijzondere waarde. Want mede en juist daaraan

De Katholieke Vakbeweging

ontlenen wij steeds weer opnieuw de kracht om — ook op sociaal-economisch gebied — mede te werken aan de doorvoering van de sociale rechtvaardigheid en de sociale liefde, d.i. toch in de grond van de zaak niets anders dan de uitbreiding van het Godsrijk, het brengen van de vrede van Christus in het Rijk van Christus. De geestelijke zuurstof nu om dat te doen in en via de vakbeweging met een voortvarende geestdrift, met een volhardend vertrouwen, putten wij toch voornamelijk uit de bronnen van ons H. Geloof. En juist daarom ontbreken in de neutrale vakbeweging zulke belangrijke motieven tot de juiste sociaal-economische activiteit; op de edelste, op de beste motieven, die denkbaar zijn, kan dàn immers geen beroep worden gedaan.

In een eenheidsvakbond verenigt men mensen mét en zónder levensbeschouwing. Maar dit staat vast: steeds zal er één bepaalde richting dominéren en dat hangt af van de levens- en wereldbeschouwing der samenstellende delen. Bij de opstelling van bepaalde program-punten, bij het formuleren van zekere eisen, zullen aanstonds verschillen van mening naar voren treden, die des te sterker zich zullen aftekenen, naarmate de voorgestelde doelen van ingrijpender en verstrekkender aard zijn. Juist omdat men zo gauw op een terrein komt, waar 's mensen levensbeschouwing een grote rol speelt.

Er ontstaan dan wat men zou kunnen noemen „minderheden-kwesties", groepen die zich niet voldoende kunnen laten gelden, voelen zich achteruitgezet en zo groeit op de duur noodzakelijk de innerlijke verdeeldheid en wordt de kracht tot actie aanzienlijk verlamd.

Gaat men echter over tot een ver doorgevoerde vorm van samenwerking, met handhaving van de zelfstandigheid der samenwerkende, duidelijk gekleurde vakorganisaties, dan is er in schijn minder eenheid en minder krachtsontplooiing, doch bij nader toezien en onder bepaalde voorwaarden is juist het omgekeerde het geval. Immers, de levensrichting der betrokkenen wordt niet alleen geëerbiedigd, doch behoudt de gelegenheid tot volledige ontplooiing.

En al zullen er in de zelfstandig gebleven organisatie ook zeker nog meningsverschillen blijven, deze zullen nimmer van **principiële** dòch veeleer van **graduele** aard zijn. Een confectie-eenheid, die de bestaande verschillen in levens- en wereldbeschouwing, die — zoals we gezien hebben — ook op het terrein van de vakbeweging spelen, tracht te verdoezelen, zal het altijd in sterkte en kracht afleggen tegen een federatieve eenheid van zelfstandig blijvende, maar eendrachtig samenwerkende bonden. Maar dan moet er inderdaad ook eendrachtig worden samengewerkt op die punten, welke deze samenwerking mogelijk en gewenst maken. Een mentaliteit als die welke bijv. vroeger in sommige politieke partijen tot uiting kwam, waarbij men tegen een voorstel stemde, enkel en alleen omdat het uit een bepaalde politieke koker kwam, is daartoe niet geschikt.

L. M. BEUMER

de onsterfelijke

„Ouwe Taaie"

Jarenlang hebben wij gehunkerd naar het ogenblik der uiteindelijke bevrijding en in onze verbeelding hebben wij het wel honderd malen voor ogen gezien. Een volk dat door de verdrukker tot stomheid was geslagen, zou weer beginnen te spreken, zou zijn eigen, fiere woorden weer kunnen uiten, een volk dat gebukt ging onder de tyrannie zou zich weer oprichten, zou de ketenen afschudden, zou recht en sterk in de nieuwe dag staan, zou alle vernedering en hoon van zich afschudden, zou in een roes van verrukking heel zijn opgekropt gevoel uitstorten, zou zingen en dansen en jubelen. Honderd malen hebben wij het ons ingedacht en eindelijk, eindelijk was dan de dag gekomen, en.... ja inderdaad, ons volk richtte zich op, het schudde de last van zich af, het opende zijn mond en zong, het zong.... „ouwe taaie, jippie jippie jee" en andere, soortgelijke liederen. Achteraf beschouwd, is dit toch wel een beetje beschamend. In officiële bijeenkomsten zongen wij het Wilhelmus (althans de anderhalve strove die men er van kent) en bij de kerkelijke dankdienst zongen wij het Te Deum, maar op straat wisten wij blijkbaar geen beter lied te bedenken dan „ouwe taaie" en „Dat we toffe jongens zijn, dat willen we weten", zo nu en dan doorvlaagd van „Oranje boven, léve de Wilhelmien". Tot het spontaan zingen van goede, gezonde volksliederen kon het nergens komen. Het was en bleef een hulpeloos gedoe, men had de diepe drang om te zingen, om te dansen, om zich triompherend te uiten, maar men had niets anders ter beschikking dan een paar afgezaagde straatdeunen en wat rauwe kreten. En wanneer wij dan denken aan het zinrijke woord van Just Havelaar: „Aan de stijl van zijn feesten kent men de cultuur van een volk," dan is het toch wel duidelijk dat onze feestviering de schrikaanjagende bloedarmoede van onze volkscultuur onweerlegbaar heeft gedemonstreerd.

Vreugde zo schreef ik eens in een korte stulie over de stijl van onze feestviering, vreugde is vóór alles een innerlijke gesteltenis van de ziel, een blijde bewogenheid van het hart, een door innerlijke en uiterlijke gebeurtenissen gewekte ontroering wier volheid tot mededeling dringt, want onze menselijke natuur is een sociale natuur welke krachtens haar wezen naar gemeenschap streeft. En waar de medegedeelde vreugde oprechte deelgenoten vindt, zodat de blijdschap welke de enkeling vervulde, thans velen vervult en er alzo een gemeenschappelijk gevoelen, een vriendschappelijke gelijkgezindheid geboren werd, daar ontbloeit de spontane feestelijkheid.

Hetgeen wij vieren is nimmer alleen en uitsluitend, of zelfs maar op de eerste plaats deze of gene gebeurtenis, neen het is onze gezamenlijke vreugde over die gebeurtenis welke wij uitdrukken. Feiten mogen de aanleiding zijn tot het feest, viëren doen wij de jubel van het hart. Het feest is dan ook altijd de min of meer ceremoniële uitdrukking van onze gemeenschappelijke gevoelens, het weerspiegelt de ziel van het volk. Gezien nu het hulpeloze „ouwe-taaie" en „toffe jongens" geblaat, het gehos en al het platvloerse gedoe, moet het

> *Wil men op schone wijze feest kunnen vieren, dán zál men eerst op schone wijze moeten leven.*

met die volksziel erg armoedig gesteld zijn, want tussen ons gezegd en gezwegen, bijzonder verheven waren onze feestuitingen zo door de bank toch niet. Hoe komt dat nu toch? was onze vreugde dan niet oprecht?

Onze vreugde wás ongetwijfeld oprecht. Zelden zal een volk zo van ganse harte feest gevierd hebben dan op de dag van onze bevrijding. Vergaten wij er niet alles voor, zelfs onze hongerige maag? Drong het lied niet spontaan naar onze keel? De innerlijke vreugde was zelfs zóó groot dat ze onze cultuur-armoede overstraalde, gelijk het kleed van de liefde vele zonden bedekt doch inmiddels is deze armoede toch maar een feit.

Wil men op schone wijze feest vieren, dan zal men eerst moeten leren op schone wijze te leven. Dat is de kern van de kwestie. Wij moeten leren op schone wijze te leven, zelfs de meest primitieve volksstammen beseffen dit. Zo zegt prof. Huizinga in zijn prachtige studie „Homo Ludens" na een beschrijving gegeven te hebben van de feestelijke gebruiken bij de inboorlingen der Trobriand-eilanden ten Oosten van Nieuw Guinea: „Onmiskenbaar ziet men hier op den bodem van een gans systeem van heilig rituteel, de menselijke behoefte om schoon te leven."

Inderdaad, in schoonheid te leven is een diep-menselijk verlangen, het verlangen te leven op een wijze die met onze menselijke waardigheid overeenstemt. Hiervoor zijn twee, of juister, drie dingen nodig. Ten eerste; een zekere hoogheid van karakter, een goede innerlijke gesteltenis, welke veronderstelt dat men zuivere gedachten en nobele gevoelens in zichzelve omdraagt, men niet enkel een goed hart bezit, maar ook een brede en diepe, een bewogen menselijkheid, kortom, dat de christelijke beschaving de ziel heeft doortrokken. Ten tweede; dat wij ons de uitingen van een nobel geestesleven hebben eigen gemaakt, en wij dus beschikken over die liederen, die muziek, die volksdansen, die spelvormen, die verhalen, die woorden en gebruiken waarin een geadelde volkscultuur haar uitdrukking vindt. En ten derde; zal die innerlijke en uiterlijke beschaving niet slechts het bezit van den enkeling moeten zijn, doch gemeengoed moeten worden.

Om dit te kunnen bereiken, zal het christendom zijn eeuwenoude taak, den mens innerlijk te vormen, te verrijken en te vervolmaken, met kracht moeten voortzetten en zullen wij allen aan deze taak moeten mede-arbeiden. Dan zullen wij ons volk eenvoudig moeten leren, zich opnieuw tot zijn cultuurbezit te keren. Wij moeten ons volk weer leren zingen, wij moeten het de woorden geven waarmede het zich kan uitspreken, het goede lied, de gezonde volksdans, het zinvoile verhaal moeten weer tot het volk gebracht worden. Het moet de eenvoudige schoonheid, zowel van de natuur als van de kunst weer leren begrijpen en waarderen. Het moet leren schóón te leven, om alzo op nobele wijze levende, ook op schone wijze feest te kunnen vieren.

Jan Beerends.

> *Weet het Nederl. volk, en zo ja beseft het, dat de staat op al het voedsel, dat in ons land wordt ingevoerd per jaar 575 millioen gulden verliest? Dat wil zeggen, dat wij aan de bevolking 575 millioen gulden minder in rekening brengen dan wij in het buitenland moeten betalen? Weet u dat dit bedrag bijna even groot is als in normale tijden de gehele staatsbegroting bedroeg?*
>
> SCHERMERHORN

Start op korte termijn

In verband met het grote aantal t.b.c. patiënten dat „Herwonnen Levenskracht" momenteel uitzendt naar haar sanatorium „Berg en Bosch" is het nodig een grondkapitaal te vormen waaruit de voorlopige kosten kunnen worden voldaan.

Het mag bekend worden geacht dat Herwonnen Levenskracht door de handlangers van het „Herrnvolk" geheel werd leeggeroofd, zodat zij na de bevrijding niets meer bezat om haar schone taak weer te kunnen uitoefenen.

Onmiddellijk werden maatregelen getroffen om door verschillende acties weer wat op dreef te komen.

De papierschaarste en het gemis aan het belangrijkste materiaal, hetwelk daarvoor nodig is, vormen echter zoo'n struikelblok dat deze actie's niet onmiddellijk kunnen worden uitgevoerd.

Om nu de eerste kosten voor b.g. zendingen te kunnen opvangen heeft het bestuur alle plaatselijke comité's in het land opgeroepen om met spoed een gifteninzameling te beginnen met behulp van intekenlijsten.

Binnen 14 dagen moet alles achter de rug zijn.

Moge een ieder die in de gelegenheid gesteld wordt, een gift af te staan, bedenken dat het steunen van dit doel betekent, medewerken aan de wederopbouw van ons zo geslagen volk.

Giften kunnen eventueel ook per postwissel gezonden worden aan „Herwonnen Levenskracht" Oudenoord 12 Utrecht.

PERS stemmen...

Z.H. de Paus prijst de vastberaden houding van het Hoogwaardig Episcopaat

Het dagblad de Tijd was onlangs in de gelegenheid een brief van Z.H. de Paus aan het Ned. Episcopaat te publiceren, waarin Z.H. de vastberaden houding van de Nederlandse Bisschoppen en katholieken tijdens de bezetting prijst. Aan dit schrijven, gedateerd 12 Mei ontlenen wij o.m.:

Wij mochten vernemen, dat gij in Christelijke sterkte en moedige onderwerping aan den Wil van God op voorbeeldige wijze hen, die aan Uw zorgen zijn toevertrouwd hebt voorgelicht. In het bijzonder brengen Wij met droefheid in Ons hart in herinnering, hoevelen van uw burgers werden weggevoerd naar streken ver van hun huis en haard en hoevelen van hen werden gevangen gezet in concentratiekampen of gedwongen te werken in de mijnen of om anderen zwaren arbeid te verrichten, terwijl hun dierbaren ver van hen verwijderd in uiterste angst naar hen verteerd werden. Eveneens brengen Wij in herinnering, dat niet weinigen, en onder hen ook geestelijken, de bitterste van alle dood hebben moeten ondergaan. En Wij zien, als ware het met Onze eigen ogen, hoeveel van Uw landerijen zwaar getroffen zijn door de overstromingen en hoe in deze streken steden, dorpen en hoeven, die in vroeger tijden tot de meest bloeiende der wereld behoorden, zijn veranderd in ware modderpoelen.

Evenmin bleef het Ons verborgen, dat bijna overal, maar vooral in de Westelijke provincies, honger en gebrek tot een verschrikkelijke hoogte waren gestegen. Wij weten echter met zekerheid, dat vele van onze zonen en dochters in Nederland al deze beproevingen en rampen hebben verdragen op een wijze, die den waren volgelingen van Jezus Christus waardig is en dat juist om die redenen hun eigen lijden verenigd met het lijden van onzen Goddelijken Verlosser, een bron van redding is geworden en een instrument tot uitboeting van de zonden en tot verzoening van henzelf en die hun dierbaar zijn met God. Om deze redenen mogen Wij verwachten, dat met de hulp van de Goddelijke Barmhartigheid uit deze verschrikkelijke rampen, die gij hebt doorstaan, niet geringe geestelijke zegeningen zijn voortgekomen en dat deze zegeningen hun weldoende invloed ook over de toekomst zullen uitstrekken.

Het heeft, zoals gij, Eerbiedwaardige Broeders weet, Gods ondoorgrondelijke wijsheid behaagd, Ons aan te sporen tot een gemeenschappelijke inspanning voor de vervolmaking en voltooiing van 't werk der verlossing. Dit werk komt ten goede aan ons en aan al de leden van het Mystieke Lichaam van Christus en zal eveneens ten goede komen aan hen, die noch bereid zijn om boete te doen voor de zonden, die zij hebben bedreven, noch om de verlokking der zinnen te weerstaan en die evenmin zichzelf onderscheiden door vrijwillige en spontane zelfverloochening en door kastijding en bestraffing van het vlees. Daarom is er voor Ons iedere reden om u geluk te wensen met de Christelijke sterkte, waardoor gij in staat geweest zijt deze zwaarste van alle beproevingen te boven te komen, alswel met de waakzaamheid en zorg, waarmede gij met inspanning van al uw krachten u hebt toegelegd op het heil van de u toevertrouwde kudde, terwijl gij haar lijden verzachtte, haar pijnen stilde en haar lasten verlichtte.

Geheel in het bijzonder wensch Ik u geluk met de zo bewonderenswaardige en vurige eenheid, waarmede gij allen, verbonden door banden van trouw aan uw geëerbiedigde Koningin en uw wettige regering, de gezegende dag hebt afgewacht, waarop het u gegeven zou zijn te zien hoe uw moederland weer in het bezit kwam van zijn herwonnen vrijheid door vrede, eendracht en voorspoed. Niettemin staat er, zoals gij weet, nog veel te doen.

Het is u duidelijk van hoe grote betekenis en belang het in dit opzicht moet zijn, dat de wetten van de Chris-

telijke leer u helder voor den geest moeten staan en dat deze moeten uitstralen van ieder individu als in het openbaar leven. Het moet ook duidelijk voor u zijn van hoe grote betekenis en belang het is, dat de katholieke verenigingen en organisaties van allerlei aard en die ondernemingen, wier taak het is dagbladen te drukken en uit te geven, alsmede andere belangrijke geschriften, zo spoedig mogelijk aan u en uw kudde worden teruggegeven in heel hun vroegere luister en glorie, opdat zij ook op de samenstelling van de wereldlijke staat mogen inwerken met hun heilzame kracht.

Het moet u allen duidelijk zijn van welk groot belang het is dat de gemeenschappelijke inspanning en de samenwerking van alle burgers in een geest van eendracht, geleid door de geest van goddelijke liefde zullen trachten te herstellen, alles wat oorlog, tweedracht, twist, ellende en lijden hebben gebracht over geesten en zielen als een geestelijke en materiële chaos en verwarring. Boven alles echter, Eerbiedwaardige Broeders, bevelen Wij u op de meest krachtdadige wijze aan de liefde. Want de liefde en de liefde alleen is sterk genoeg, vooral in de zware beproevingen van de huidige tijd, om zoveel ellende en zoveel rampen te genezen.

Conferentie met de

Dienst Uitvoering Werken

IN overleg met het C.N.V. en het N.V.V. heeft ons verbond op Vrijdag 27 Juli opnieuw een bespreking gehad met de Directie van de Dienst Uitvoering Werken (D.U.W.) in Den Haag. Deze bespreking was aangevraagd in verband met het uitblijven van de definitief vastgestelde regeling van de lonen en arbeidsvoorwaarden en anderzijds op grond van ingekomen klachten en grieven over de Ned. Heide Mij. Als resultaat van die bespreking kunnen wij het volvolgende mededelen:

1. de ingebrachte grieven over en tegen de Ned. Heide Mij. zullen in een volgend onderhoud, in tegenwoordigheid van de Directie van de Heide Mij., worden behandeld;

2. gedurende de maand Augustus zal voor de arbeiders, werkzaam op de werken van de D.U.W., een vacantie-week worden gegeven. Deze vacantie-week zal niet samenvallen met de vacantie-week in het bouwbedrijf, maar voor de verschillende werken over de gehele maand Augustus worden verdeeld. Aan den Minister van Sociale Zaken is verzocht aan de arbeiders gedurende de vacantieweek de uitkering te willen verstrekken krachtens de overbruggingsregeling, wat neerkomt op 80 % van het loon en van de eventuele kindertoeslag, voor zover het gehuwden en kostwinners betreft;

3. nogmaals is bevestigd, dat op de D.U.W.-werken in accoord moet worden gewerkt, maar dat het uurloon daarbij zal worden gegarandeerd (zie „Herstel" van 12 Juli j.l.);

4. nogmaals is bepleit de vaststelling der tarieven te doen plaats vinden in overleg met de arbeiders en (of) hun vertrouwensmannen;

5. er zullen binnenkort richtlijnen worden gegeven, welke werken civiel-technisch en welke werken cultuur-technisch zijn. De civiel-technische werken zullen worden uitgevoerd door particuliere aannemers;

6. zodra de „regeling der lonen en arbeidsvoorwaarden" definitief is vastgesteld, zullen onzerzijds nadere mededelingen hierover worden gepubliceerd.

Tragische samenloop

OP het 25-jarig jubileum van den Heer A. A. v. d. Werff die dezer dagen het feit herdacht dat hij een kwart eeuw als gesalarieerd bestuurder aan de Beweging is verbonden, is wel een heel donkere schaduw gevallen. Kort tevoren kwam door een noodlottig ongeval, in de uitoefening van zijn functie bij de B.S., zijn oudste zoon om het leven. Na de plechtige Requiem Mis werd het stoffelijk overschot met N.B.S.-eer uitgedragen, waarbij een vuurpeloton het geweer presenteerde. Een groot aantal manschappen volgde achter de rouwkoetsen, terwijl een viertal sectie-commandanten als slippendragers fungeerde. Toen na de plechtigheden in de kapel de kist in de groeve daalde werd een salvo gelost, terwijl dit indrukwekkend gebeuren besloten werd met een korte toespraak door den Chef Staf v. d. Maal.

Ook vanaf deze plaats betuigen wij aan v. d. Werff met zijn groot gezin onze hartelijke deelneming met dit verlies, hetwelk een zo onverwachte en zo donkere schaduw heeft geworpen op de dag van zijn eigenlijke feest als de bekroning van een kwart eeuw verdienstelijken socialen arbeid.

bij de Godslamp

Waar het op aan komt

Een ieder van ons heeft behalve zijn eigen huishouden waarschijnlijk nog wel een gezin, waar hij echt „thuis" en „welkom" is. O. L. Heer had ook zo'n familie: een vrijgezellenhuis, een broer (Lazarus) met twee zusters (Martha en Maria).

Een keer bezocht Hij deze weer. Klop op de deur. Martha komt voor en doet open. Aan haar gezicht is onmiddellijk te zien, dat het een zeer welkome gast is. Ze groet zeer eerbiedig, tegelijk glijdt een glimlach over mond en ogen.

„Zo Martha, hoe gaat het?"

„Best, meester; kom binnen en rust. Ik zal gauw voor eten gaan zorgen."

„Maria?"

„Ja . . ."

„De meester!"

Maria staakt het spinnen, plukt gauw een paar draadjes van haar kleed weg en snelt naar voren.

„En, Maria, hoe maak jij het?"

De vraag werd op zo'n toon en met zo'n belangstellende blik gezegd, dat Maria merkte: Jezus wil praten. Hij heeft me wat te zeggen. En een ogenblik later zat Maria te luisteren naar Jezus' geestelijke lessen. Zij kreeg een stukje leiding, die zij onverbiddelijk opvolgde, omdat zij voelde, hoe met liefde het geluk ook groeit. Vroeger had zij *velen* lief gehad doch nooit *veel* bemind. Vroeger had zij van velen liefde-bewijzen ondervonden, maar niemand had in haar liefde vertrouwen.

Jezus had haar geleerd, hoe liefde alleen *in trouw* kan bestaan en hoe liefde zonder trouw enkel angst, teleurstelling en uiteindelijk verbittering en gemoedsverharding brengt.

In en door Jezus had zij begrepen, hoe liefde alleen het vredig *bezit* van geluk meebrengt, wanneer men door Zijn liefde niet aan de Goddelijke Liefde verzaakt.

Eén woord van Jezus, niet *tot* haar gesproken, maar wel in haar bijzijn tot anderen, heeft haar eens overgelukkig gemaakt. En zij behoeft zich dat woord maar te herinneren en fluisterend met eigen lippen te herhalen, en zij voelt de kracht in zich, om *waarachtig* te blijven liefhebben.

„Haar zijn vele zonden vergeven, omdat zij (nù) diep *liefheeft*," hoorde zij, toen zij beschreien haar liefdezonden, in oprechte spontane demoed, *zonder erg* te hebben in haar zelfvernedering, zich neerboog tot de grond toe, zó bevelend om weer in liefde te worden opgenomen, door de Godmens.

Dat besef: „mijn zonden zijn me vergeven" en die verzekering van Jezus: „diep is uw liefde" heeft haar gelukkig en sterk gemaakt. O groot geluk, als iemand *vertrouwen* in ons heeft!

'k Wou, dat de Magdalena's van onze tijd ook zo eens openlijk *een ontmoeting* met Jezus *zochten*.

Velen zouden hetzelfde woord van den meester horen, als ze, *voor God* echt van droefheid schreiend, haar genade-weerstrevende hoogmoed maar eens neersmeten aan Jezus' voeten.

***

Het lange gesprek tussen Maria en Jezus begint Martha wat te vervelen. Jaloersheid speelt hier misschien mede een rol. Zij komt de keuken uit, de kamer in en stoort vrijpostig het geestelijk gesprek met het verzoek tot Jezus „meester, zeg toch eens, — ze wijst op Maria zonder haar naam te noemen; op zich al een onvriendelijkheid — dat zij mij helpt."

„Martha, Martha, je bent overbezorgd voor een massa dingen: en toch is er eigenlijk maar één ding nodig. Maria heeft het beste deel gekozen; en dat zal zij blijven behouden."

Wat er verder gebeurde, staat niet verteld in het Evangelie. Maar ik vermoed, dat Jezus erbij heeft gezegd: „Martha kom er eerst ook eens bijzitten om wat geestelijke spijs te gebruiken; het andere eten komt straks wel."

En Martha, uitgenodigd tot deelname aan het geestelijk gesprek, zal haar jaloersheid spoedig kwijt zijn geweest en tot het besef zijn gebracht, dat kunnen „zitten aan de tafel des Heren" toch heel wat meer kracht tot leven geeft, dan een rijk voorziene dis.

***

De zwarte prijzen zijn hoog, maar afschuwelijk zijn de prijzen, zo men in ruil voor stoffelijke goederen zich zelf prijsgeeft.

P. P.

In den Halven Kolom

Vooruit geef gas!

Enkele maanden zijn we pas bevrijd en zie, het kleine wonder gebeurde. De ketels van de gashouder kwamen langzamerhand weer omhoog.

Mijn jongste zoon bracht iedere dag rapport uit:

— Pa, 't gas staat al tot de eerste omloop.

— Dat is knap, zei ik.

— Er ligt een berg kolen op 't gasfabriek, net als vroeger, berichtte mijn zoon de volgende avond.

— Sjonge, zei mijn vrouw, nu nog gas.

Ik gaf me over aan gasdromen.

Een week later wàs 't zover; hulde aan de mannen van de gas! Een opgewonden kreet van mijn vrouw snerpte door mijn anders zo stille huis:

— Gas, we krijgen gas, hikte ze.

— Mondjesmaat, zei ik, je moet er zuinig mee zijn.

— Pessimist, zei ze, ik zie kans om met dat beetje gas wonderen te verrichten. (U bemerkt, ze werd pathetisch).

— Dat zal mijn maag niet ten goede komen, peinsde ik hardop.

— Materialist, gaf ze terug.

Waarop ik zweeg, ik houd niet van schelden.

De weder ingebruikneming van het gasfornuis was een klein ritueel. Mijn zoon en ik hadden met vallen en opstaan de zware heisa van de zolder vandaan gehaald.

Mijn vrouw viel erop aan als op mij in de verlovingstijd. Ze boende het fornuis schoon en betreurde de roestplekjes op het nikkel.

— Meid, zei ik, als ie maar brandt.

Ze keek me vernietigend aan, ik kroop meteen in mijn schulp.

Ze boende nagenoeg een uur, toen zag het eruit voor een advertentie in de geest van: Gasfornuis te koop aangeboden z.g.a.n. . . .

We zetten hem op zijn groen-glazen pootjes.

— Nou moet de slang er nog aan en de zaak is gezond, zei ik optimistisch.

Toen kwam het probleem van de gasslang, want die was weg. Mijn vrouw herinnerde zich, dat zij die met de zolderschoonmaak in de kast naast de trap op de derde plank in een cartonnen doos achterin en wel onder in die doos had opgeborgen. Ik stuurde mijn zoontje naar boven om hem even te halen, hij kwa met lege handen terug.

— Jij kunt niet zoeken, zei ik geweldig, laat mij maar eens kijken. Ik kwam met lege handen terug.

— Jullie zijn sukkels, smaalde mijn vrouw, ik zal wel even gaan. Zij kwam zonder terug.

Het probleem van de verloren gasslang werd een drama; we schudden ons herinneringsvermogen op en pijnigden onze hersens. Mijn vrouw schudde mèt haar herinneringsvermogen de kast naast de zoldertrap leeg, ik zocht de schuur na als een „groene" op speur naar onderduikers en mijn zoontje zocht de gasslang op de onmogelijkste plaatsen, als daar zijn de ingewanden van de piano en de laden van mijn bureau, die in normale gevallen taboe voor hem zijn.

We vonden niets.

We hoorden de buurvrouw enthousiast naar haar man roepen, dat het gas brandde, kijk eens, mannie (ze zijn pas getrouwd), wat een vlam.

We werden zenuwachtig en geladen.

Er viel een kwaad woord van mijn kant, mijn vrouw gaf het mij met rente terug.

We zochten. Een uur . . ., anderhalf uur.

— Je hebt hem bijgeval van de winter toch niet als worst in de boerenkool verwerkt? vroeg ik sarcastisch.

Daar kan mijn vrouw niet tegen, zij begon te huilen.

Ik trachtte haar te troosten, maar ze bleef kwaad.

Toen kreeg ik een inval, de inval, wel te verstaan.

Ik trok het oventje open, op de bakplaat lag de slang. Ik grinnikte, mijn vrouw lachte door haar tranen heen. We koppelden de slang aan de buis . . . er kwam geen gas. Gas is namelijk gedistribueerd en brandt slechts van elf tot één. Het was één uur.

Mijn vrouw heeft die middag op het zomerkacheltje gekookt, we aten om half drie.

Ze zei:

— Wat zouden we begonnen zijn zonder ons Rusje?

Het was de eerste keer, dat zij het mormel waardeerde . . . .

Historie van de week

7 Aug. is het 25 jaar geleden dat de Nederlandse wielrenner Peeters te Antwerpen het wereldkampioenschap amateurs behaalde.

9 Aug. vindt in het raadhuis te Oudewater de jaarlijkse traditionele herdenking plaats van het beleg en de verwoesting der stad in 1575 door de Spanjaarden.

10 Aug. is het 100 jaar geleden, dat de klokkenmaker Naundorff, volgens een Nederlandse rechterlijke uitspraak uit 1863 in werkelijkheid Lodewijk XVII van Frankrijk, te Delft overleed.

10 Aug. is het 20 jaar geleden, dat Borculo door een cycloon werd getelsterd, ter herinnering waaraan 10 jaar geleden aldaar een cycloonmuseum werd geopend.

10 Aug. is het 25 jaar geleden dat Turkije door de Entente de vrede van Sèvres werd opgelegd.

Bilthoven... Basdorf

vervolg

De Tommies mikken goed

Op alle mogelijke manieren probeer ik nog wat in Holland te blijven, 'n paar weken gelukt 't mij slechts. Ik moet trouwens weg. Want mijn kameraad is borg voor mij gebleven. Een van de onderdelen van het geraffineerde dwangsysteem van de moffen. Waarde lezer, misschien begrijpt U van dit alles iets. Het vertrek is zwaar ditmaal.

Ondertussen nemen de bombardementen in Mofrika steeds toe. Als er alarm komt mogen we voortaan de fabriek verlaten. In Juni daar gebeurt 't opeens, op 'n mooie zomerse dag. „Slechts" drie kwartier duurt 't bombardement. De Tommies hebben goed werk verricht. Minstens 70 à 80 procent van de gebouwencomplexen is naar de bliksem met alles wat zich er in en er om bevindt. Ja de Tommy heeft 'n mooi bommentapijt neergelegd. Eén brandende fakkel gelijkt onze fabriek in 't bos, en hoe mooi is zij niet gecamoufleerd geweest. In Holland verheugt het publiek zich als men kennis neemt van de zoveelste goed geslaagde aanval, maar ook deze heeft, als alle andere, z'n schaduwzijde. Velen verloren 't leven, verreweg 't meerendeel moffen. Hoeveel wordt angstvallig verzwegen en zal nooit bekend worden gemaakt, maar onder de buitenlanders vergde 't bezoek der Tommies ook z'n slachtoffers. Wij hebben slechts enige zwaargewonden. Niemand van U die nog geen direct bombardement heeft meegemaakt, weet wat wij doorstaan hebben. Gehandicapt door 't verlies der vele gebouwen, 't verbranden der machines en de materiaalvoorraden, loopt al gauw de productie hard achteruit.

Roofbouw op de werkers in de fabriek

In de werkplaatsen wordt nu reeds geruime tijd 10 uur per dag gewerkt, dit wordt tot 12 uren verhoogd. Vrije Zondagen worden voor ons zeer schaars. Wij saboteren, 't toezicht wordt nog scherper.

Ik word ernstig ziek men brengt mij naar 't ziekenhuis. Tien dagen later ben ik er maar weggelopen, ik vind 't er buiten prettiger dan binnen. Daar ik dikwijls als tolk optreedt, ben ik met certificaten goed op de hoogte. Tevens dankbaar gebruik makend van de chaotische toestand die momenteel op 't werk heerst ontvang ik van de politie 'n bewijs om naar Oostenrijk te mogen reizen. Dat hadden die heren van de Motoren-Werke eens moeten weten. Wij komen dwars door Tsjecho-Slowakije. In Wenen bezoek ik de bekende Wiener-Prater. In Erlach, 'n plaatsje iets ten Zuiden van Wiener-Neustadt ga ik op visite bij 'n vriend van me en heb daarmede 't doel van mijn reis bereikt. Van hieruit maken we verschillende uitstapjes. Wij bezoeken Graz. Komen tot dicht aan de Joego-Slavische grens. Ik luister 'n week lang achter elkaar naar de Engelse zender. Dat is iets bijzonders. Voldaan keer ik terug. Alles loopt goed af. Ook zijn er in 't kamp vele krijgsgevangenen. Russische, Frans-Italiaanse. De Italianen stelen altijd aardappelen. Wij hebben namelijk zoals overal hier, 'n eigen fabrieckskeuken. Velen Italianen kost dit stelen 't leven, want zonder pardon worden zij door Hitlers koeliedrijvers op de plaats zelf doodgeschoten. De levensmiddelenpositie wordt immers nijpend. Ik zie dit meer dan eens gebeuren. Maar telkens weer worden zij er door de honger toe aangedreven. Soms komen er nog nieuwe Hollanders bij. Groepen die opgepikt zijn bij razzia's. Erg florisant zien zij er niet uit. Als je blauw maakt kom je voor 'n week in de gevangenis, je krijgt dan niet eens meer droog brood, daar moeten je vrienden voor zorgen.

In verband met mijn studie en werkzaamheden heb ik altijd particulier gewoond. Op zekere keer, ik ben van pension veranderd, wil ik Zaterdags in mijn nieuwe kosthuis mijn intrek nemen, ik heb echter geen zin en stel 't uit tot de volgende dag. Des avonds worden we zoals gewoonlijk met 'n klein bezoek van de Tommies vereerd. Bij mij doet zich niets bijzonders voor.

Als ik echter de volgende dag aankom, kan ik mijn intrek niet nemen in mijn nieuwe woonverblijf, daar 't door 'n luchtmijn van de aarde is weggevaagd. Dat is geluk, nu leef ik tenminste nog. U kunt gerust geloven ik heb vaker geluk, want af en toe moet ik naar Berlijn en de Tommy komt graag overdag. Steeds wordt 't slechter, we krijgen minder te eten, nieuwe kleding zo goed als in 't geheel niet meer. Sinds December 1944 mogen er geen buitenlanders meer privé wonen, maar ik blijf heel gewoon „zwart" wonen, slechts in naam woon ik in 't Lager, dat is gevaarlijk, maar 't is goed gegaan. Als je naar Berlijn wilt moet je 'n extra bewijs hebben. 's Avonds moeten we om 9 uur binnen zijn. Naar de bios mag je ook al niet meer zonder 'n extra „Bescheinigung." Zo wordt 't voorjaar 1945. De Russen komen steeds naderbij. 't Winteroffensief brengt hen tot aan de Oder alwaar ze tengevolge van de invallende dooi tot staan worden gebracht. 't Is de laatste keer, dat zij worden opgehouden.

De hel is losgebroken!

In Februari twijfel ik nog eens zeer ernstig aan mijn prulleventje. 't Is Zaterdag, een echte voorjaarsdag. Zonnig en onbewolkt, ik ben wederom te Berlijn. Eventjes voor twaalf wordt alarm gegeven. Ik ga zoals gewoonlijk de ondergrondse binnen. Even later is 't gedonder en gedreun reeds in volle gang. Alles beeft en siddert, scheuren ontstaan in de muren, vrouwen vallen bewusteloos, kinderen schreeuwen en gillen. Ik bid God om de zoveelste keer om genade. Cognac en sterke drank worden ons van alle kanten door het Rode Kruis aangereikt om tot bedaren te komen. De hel is weer eens boven ons los. De koning der lucht viert hoogtij, maar hoe klein voelen wij ons. Vriend en vijand houden elkaar beet. Horen en zien vergaat je. Je oren suizen, je mond moet je open houden om te voorkomen, dat je longen van de luchtdruk springen. Soms is 't enige minuten iets stiller; dat is 'n opluchting. Zo worden seconden tot dagen en minuten tot maanden. Twee uren zitten we daar, dan wordt 't vrij gegeven. Buiten gekomen is 't donker als de nacht van rook, de zon is een rode vuurbal. Overal 'n vlammenzee, mensen en dieren dood op straat, toonbeeld van vernieling en vernietiging. Reeds na korte tijd zijn mijn schoenzolen door, mijn ogen branden en we lopen steeds verder weg, weg uit deze hel van verwoesting. Drie dagen lang heb ik zenuwen op mijn maag; dan kan ik mij weer langzaam tot de normale mensen gaan rekenen.

Twee en veertig nachten achtereen!

In deze zelfde maanden hebben we twee en veertig dagen achtereen des nachts alarm, terwijl wij ook overdag niet met rust worden gelaten.

Via 't Zweedse consulaat ontvangen wij een in 't Russisch opgesteld bewijs van Nederlanderschap, dit wordt tegenover de moffen geheim gehouden. Sommige draaien langzaam bij, anderen worden nog fanatieker. 't Wordt nog meer oppassen. Berlijn is nog slechts een ruïne, één puinhoop. Van Gesundbrunnen tot aan Alexanderplatz staat nauwelijks nog één huis onbeschadigd. Zij, die Berlijn kennen, weten wat dit betekent.

De eindphase

Zo komt April. Alarm wordt niet meer gegeven. We zijn immers doorlopend in alarmtoestand. Diepte-vliegers schieten alles kapot wat zich beweegt; zijn de Tommies er niet, dan zijn de Russen er, 't moffenleger trekt zich naar Berlijn terug. De knallerij is niet uit de lucht. De Hitlerjeugd vecht als een bezetene, de Volkssturm vlucht. Dan zijn de Russen er.

H. VERHOEF.

Onze arbeidskracht is vrijwel het enige dat ons gelaten werd en deze zelfs nog lang niet in de mate als vóór den oorlog.
Prof. Ir. W. Schermerhorn.

Oren en ogen open!

Wij schreven reeds eerder, dat wij, als Katholieken, goed uit ons ogen moeten zien om waar te nemen, wat er om ons heen gebeurt.

Er is in verschillende kringen van ons volk een streven gericht op een zo groot mogelijke „eenheid". Dat kan op zich-zelf goed zijn. De Verbondsleiding ging, bewust, zelf in die richting, door de totstand-koming te bevorderen van de Raad van Vakcentrale en de Stichting van de Arbeid.

Goed.

Er zijn bezwaren tegen zulk een eenheidsbeweging aangevoerd, o.a. door op te merken: zulk 'n eenheidsorganisatie is goed gáát goed, indien en zolang ideale mensen er de leiding hebben; die zullen bij voorbaat rekening houden met gerechtvaardigde verlangens van de onderscheidene groepen. Hebben anderen het voor het zeggen, mensen van klein of kleiner kaliber, dan gaat het mis en dan worden allereerst wij katholieken de dupe.

Wij erkennen, dat er een grote kern van juistheid schuilt in die opmerking. Men is, in sommige kringen, bewust of onbewust, spoedig geneigd de katholieken over het hoofd te zien; anderen zien ons in het geheel niet, kunnen ons nauwelijks verdragen.

Laten we goed uit ons ogen kijken. Zodra blijkt, dat een of ander eenheids-orgaan ons, bewust, negeert, dan dienen wij ons te beraden over de vraag, wat ons te doen staat.

Men heeft onze aandacht gevestigd op het voor kort ingestelde eenheidsorgaan: de Nationale Advies Commissie.

De medewerking is daarbij ook gevraagd van een aantal katholieken en deze hebben haar verleend. Let nu op: twee „eenheids"-organisaties, die de tot standkoming van de N.A.C. bevorderden, benoemden een protestandsen hoogleraar tot voorzitter (Scholtens). Goed; het zal wel een uitermate geschikt man zijn, iemand met speciale kwaliteiten. Nu lazen wij dezer dagen in de bladen, dat een soc.-dem. als ondervoorzitter werd aangewezen. (Vorrink).

Hoe zit dat? Ziet men de katholieken niet in de N.A.C.? Wil men hen niet zien? Beschouwt men hen als „vulling"? Zijn er misschien onder de kath. leden van de N.A.C. geen geschikte personen om de niet al te gewichtige functie van onder-voorzitter te vervullen?

Hoe zit dat? Negeert men bewust het feit, dat de katholieken verreweg de grootste groep van het Nederlandse volk vormen; speculeert men op de meegaandheid van de katholieken? Burgemeester van Lanschot van den Bosch, placht bij een rondgang door het stadhuis, schilderijen verklarende, te zeggen: er is een tijd geweest, dat men de katholieken juist goed genoeg oordeelde om lantaarn-opsteker te worden.

Leeft die mentaliteit nog in bepaalde kringen?

Wij vestigen op het gebeurde in de N.A.C. de aandacht, niet omdat die kwestie op zich zo bijzonder belangrijk behoeft te zijn; tenzij het geval als symptoom moet worden beschouwd. Wij nemen goede trouw aan, doch waarschuwen niet op de laatste plaats de objectieve ijveraars voor meer „eenheid" onder ons volk er voor, niet uit het oog te verliezen, dat de katholieken verlangen in elk opzicht als volwaardigen beschouwd te worden en dat negering niet zonder meer kan worden geduld.

De katholieken zullen goed doen, vooral in deze tijd, oren en ogen wagen wijd open te houden. Wij hebben dank zij mede onze katholieke organisaties, onze plaats onder de zon bevochten, wij laten er ons, zonder strijd, niet van afdringen.

Actuele dingen

De heer Hacke, directeur-generaal van de Arbeid, is benoemd tot Regerings-commissaris voor de likwidatie van het N.A.F. De heer Hacke is reeds met zijn arbeid begonnen; hij heeft zich de medewerking van enige personen verzekerd. De gehele likwidatie zal wel een geruimen tijd vorderen, misschien wel meer dan een jaar. Het spreekt vanzelf dat ons Verbond bij de afwikkeling is ingeschakeld. —

In September 1945 zal in of nabij Parijs de 27ste Int. Arbeids-conferentie plaats vinden. De Nederl. organisaties van Werkgevers en Werknemers zullen, via de Stichting v. d. Arbeid, vertegenwoordigd worden. —

Min. Drees heeft de Stichting v. d. Arbeid er van in kennis gesteld, dat het de bedoeling is om, ter voorbereiding van de in 1946 te houden Int. Arbeidsconferentie, op 15 November e.k. een z.g. zeeliedenconferentie te houden. Aan de orde komen de onderwerpen: lonen, arbeidsduur aan boord, bemanning, vacantie, logies aan boord, kost en proviandering, erkenning van de zeeliedenorganisaties, sociale verzekering, geregeld werk, toelating, scholing en bevordering.

Alle belangrijke punten. Er komt werk aan de winkel voor de Transportarbeidersbonden. —

Bij de Regering is de wenselijkheid bepleit om, nu de lonen van 1940 met 25 pct. zijn (moeten) worden verhoogd, ook de, in de verzekeringswetten vastgestelde bedragen met een gelijk percentage te verhogen (tot *f* 3750 — 10 gulden p. d.). —

De Regering blijkt aan de z.g. eenheidsvakbeweging te hebben medegedeeld, dat deze door haar niet zal worden erkend, zolang geen bevredigend antwoord is gegeven op de vraag: Houdt gij u aan de regels van het spel? Houdt gij u aan uw woord — zweert gij de directe-actie staking af.

Dat zijn eenvoudige vragen, waarop simpel kan worden geantwoord. Voor de z.g. eenheidsvakbeweging zijn die vragen blijkbaar té eenvoudig en té duidelijk. —

Er is gevraagd — heeft de E.V.B. om samenwerking verzocht met de bona fide vakbeweging? Neen, luidt het antwoord. Dat kan ze ook moeilijk, dan wordt het eenvoudig een de vakcentrale en dat wil ze niet!

ARMOEDE

Voor ons ijverige, onvermoeide en welvarende volk is armoede vroeger wel al te zeer een spookbeeld geweest.

Na het grote offer der capitulatie en vijf jaren van onmenselijke verdrukking, zijn wij allen arm geworden. De maat van lijden en nood is weldra volgemeten, doch vrouwe armoede zal ons nog lange tijd vergezellen op onze wegen.

Wij raken los van de dingen, waaraan wij zozeer hechten. Wat hecht leek, was wankel, wat vertrouwd was ging verloren.

Waar de dingen van de tijd wegvallen, daar blijft slechts God over of het niets.

Beseffen wij, dat het woord arme een uitdrukking van tederheid is. Immers als het hart breekt van medelijden, wanneer wij onze tranen niet meer kunnen bedwingen, dan komt het woord arme op onze lippen.

Nu waarderen wij meer dan ooit de opmerking van den wijzen man: „Beter arm te zijn dan wreed!

In onze armoede worden wij getroost door de zaligprijzing uit Evangelie, want zalig zijn zij, die arm van geest zijn, dat is onthecht aan de dingen. En gesterkt worden onze harten door de woorden van den Psalmist, die na de bezetting van ons vaderland wel een zeer bijzondere betekenis krijgen: „Hij zal recht verschaffen aan het volk in verdrukking. De armen helpen maar den verdrukker vertrappen."

Eens schreef Vasari van den hemelsen schilder Fra Angelico, dat zijn rijkdom bestond in tevreden zijn met weinig.

Laten wij ook in onze armoede tevreden zijn, want vrede en vrijheid zijn ons deel geworden.

Dan zal het geluk zich niet afwenden van onze armoede.

Vital V.